

Poštarina plaćena u gotovom

Knjižnica kr. sveučilišta

Zagreb

TRAVNIBORSKI LIST

God. XXVII.

U Samoboru, 1. travnja 1930

Broj 7.

„Samoborski List“ izlazi svakog 1. i 15. u mjesecu — PRETPLATA na cijelu godinu iznosi 20 D. — Izostajstvo 40 D

Uprava i uredništvo nalazi se
TRG KRALJA TOMISLAVA
(izdava B. Šek.)

OGLASE prima uprava prema cjeniku. Za oglase, koji se više puta uvrtaju, daje se smatan popust. Rukopisi se ne vraćaju.

Nešto o školskom pitanju u našem kotaru.

Žalosna je činjenica da škole u našem srezu ne mogu zadovoljiti potreba narodne prosvjete. U tome pogledu naš srez je bez sumnje jedan od onih u kojima se osjeća najveća potreba škola. I baš našem srezu koji je više pasivan kraj s čisto praktične strane morao bi se sasvim suzbiti analfabetizam. Seljak imade malo zemlje, te je upućen da sinadade u trgovinu, obrt ili industriju, a to u mnogo slučajeva ne može, jer mu dijete nije svršilo osnovne škole. Zemlje imade malo, a i ta je slabe kvalitete, radi toga valja da se seljačka poljoprivreda što više racionalizira a to ne može, dok je seljak i bez osnovne škole. Dakle, iz toga se vidi da osim toga, što se školom narod odgaja za moralne odane i aktivne članove društva i države iz čisto praktičnih razloga i potreba, treba sve učiniti i poduzeti da se digne školstvo u našem srezu. Država koj. plaća učiteljska lica, smjesta otvara odeljenja i osniva škole svagdje, gdje općine urede školske prostorije. Ali baš radi pomanjkanja školskih učionica i školskih zgrada, stojimo mi sa školama tako da još uvijek imade 30—40% škol. sposobnjaka neuskola nih. Naš srez s škol. zgradama stoji još uvijek očajno. Više je tome razloga da još do danas nijesu podignute najnužnije škol. zgrade i učionice. Istina jedan je važan faktor siromaštvo naroda. Ali to ne oko izgleda samo tako. Jer dok ljudi imadu para za alkohol, duhan, kojekakve luksuzne gozbe i gizde — morali su smoci jedan samo neznatni do prema gornjim izdacima za jednu ovakovu životnu instituciju kao što je škola.

Ali ovdje su igrali drugi faktori važniju ulogu. Ti su bili ovi: 1. Megalomanija i heterogenost u općinskim odborima, 2. rdjave općinske uprave, i 3. seoski birtaši i kramari.

Redovno je to, da svaki odbornik gleda samo interese svoga sela, i čim je ono zadovoljeno, on se odmah odjavljuje. **Bogumil Tomš.**

Pjesme u prozi.

U NOĆI

Kemo hitiš, čovječe, u daleku crnu noć?

San je svoja velika krila razastro na majku zemlju

Iz spaljenih zavjese uronili su ljudi u tihu snovu iz dnevna rada što donosi umor i traži odmor.

I ti si umoran i seljan sna. Zašto onda bježiš od njega i hitiš u daleku crnu noć?

Samo gaste krošnje drveća, kroz koje prolaze vihori, što su se čas prije digli. Kaljev potok, što je nabojao od kiša jesenjih, žuri se svojom putanjom.

I ti se žuriš, čovječe.

Ko si, kuda ideš, dok drugi ljudi spavaju? Zar se ne bojiš hajica seoskoga potoka,

dovoljeno on neće da prizna potrebu i drugom selu (ili škol. općini). općinski pak funkcioneri u većini slučajeva, nijesu li imali ličnog računa, kojoj osnovi za gradnju, borili su se najprevejanim i najlukavijim sredstvima protiv iste. Seoski pak birtaši i kramari — imadu u vidu samo svoj profit i kšelt, te bi htjeli, da se sve oko njih okreće i sve oko njih gradi. I u tome poduzimali su sve da svako rešenje ometu, koje je išlo u prilog naroda ili više drugih sela, a ne njima.

Eto, to bi bili glavni razlozi, radi kojih mi ležimo u žabokrečini nepismenosti i nezainteresiranosti.

No međutim, novim školskim zakonom — po kojem je intencija naše vlade da se prosvjeta mora dići na odgovarajuću visinu, bit će osujećeni svi ti negativni utjecaji — i škole će se morati graditi. A ima i u zakonu nekoliko paragrafa, na osnovu kojih mogu nadležne vlasti (Ban) prisiliti nemarne općine na vršenje dužnosti prema školama — i podizanje školskih zgrada.

Osim toga, svi znaci govore zato, da je u dobar čas došao na čelo našega kotara odsječni savjetnik g. Stjepan Stilinović. Pa po svemu izgleda, da će njegovo ime biti vezano sa rješanjem škol. pitanja u našem srezu i sa podignućem dovoljnog broja škol. zgrada i učionica. Da se gosp. savjetnik Stilinović dušom i srcem rešio za narodnu prosvjetu vidi se po tome, što on lično, uzeo je sva rješenja za podignuće škol. zgrada u svoje ruke. Akcija će biti dosta teška. Ali svojim dugogodišnjim iskustvom i rutinom kao šef kotara — gosp. savjetnik će bez sumnje izvesti sve te lijepe osnove do potpune realizacije.

Gospodin savjetnik Stilinović. je odmah po preuzecu uprave našega kotara, sabrao detaljne podatke o stanju školstva u njegovom srezu. Prva komisija pod njegovim vodstvom (uz članove g. g. dr. V. Reizera, liječnika i B. Toni, škol. nadzornika) bila je 7. o. mj u proljeće. Ni lomljave vjetrovi, ni staza klizavih, što krivudaju zablacenim poljima?

Vjetar ganjajući mune oblake razotkrio je na čas dijelak noćna neba na kojem se pokazao mjesec. Osvijetlio je onaj uski put, kojim hiti onaj čovjek. Njegovo se svijetlo odbilo o metalno šljeme kacige povrh glave onoga čovjeka, što brza u noć, i komu ne smetaju vjetrovi, ni kaljevi putavi, ni hajica seoskoga potoka.

Malo za tim doprih su mukli očajni zvuci jedne trobilje, što dolazahu iz susjedna sela.

PRIZNANJE

Jecala su i zvala u pomoć zvona s bijela zvonika ljudske ruke.

Zapalila se gospodarska zgrada tik uz malu potkušicu, jedino vlasništvo neke bijedne udovice s troje sitne djece, triju pićka goliševih.

Sv. Martinu izgleda da su tamo najteže prilike. Jedna učionica u škol. zgradi, druge dvije iznajmljene u seoskim kućama. Škola je peterorazredna sa nekih 450 polaznika i 750 sposobnjaka. Školsku općinu sačinjavaju 11. sela. Tamo se ima adaptirati stan rav. učitelja u dvije učionice, a stan za učitelja sagraditi posebno. Tako bi škola došla do tri propisne učionice. Sa adaptacijom bi se moralo početi odmah, jer je bolta u podrumu pod učionicom puknula, pa se bojači nesreće. Gradjevni stručnjak je uopće zabranio obučavanje u toj učionici. U učionicama pak, što su iznajmljene u seoskim kućama mora sjediti po 12 djece u jednoj klupi. Inače su učionice tijesne, niske i mračne. U njima je ozbiljno ugroženo zdravlje i škol. mladeži i učiteljskih lica.

Za tu osnovu već su nacrti gotovi i troškovi, većina opć. zastupstva i naroda stoje odlučno, da se ta onova odmah realizira.

A inače je to najjeftinija solucija, što valja uvažiti s obzirom na siromaštvo općinara.

Istoga dana bila je komisija i u Pavučnjaku. Tamo se ima osnovati škola i sagraditi školska zgrada za sela Pavučnjak i Petkovbreg. Ta sela sada spadaju pod školu Sv. Martin. Tu novu školu će polaziti oko 70 djece. Time će donekle biti odterecene škola Sv. Martin. Radi rešenja škol. pitanja bila je 13. o. mj. komisija komisija u Rudama zatim će u Lug. U svim tim mjestima imaju se graditi bilo škol. zgrade, bilo učionice. — Eto, ipak se kreće...

S. 14. III 1930.

—e—n.

Sjednica Mjesnoga školskoga odbora u Samoboru

Ova je sjednica održana 1. marta. Pretsjednik g. Cesar Pavao. — Nazočni odbornici dr. Anger, Buzina, Lang, Toni, Zlatić.

Protamali se uzduhom ljudski vapaji

Dvije bijele ruke pružale se u vis, a drhava usta žene molila:

Pomozite, pomozite!... Spasite siroin u moju!...

Prišten je lizao i svaki se čas nadizao nad bijedni onaj krov.

Vatrogasna je četa dala sve žrtve, uložila sve napore...

Ona je kolibica bila spasena...

Kad su se vatrogasci postrojili za odlazak, zapovjedniku dočrči ona žena.

Hvala Vam! — reče jedva čujno pruživši mu drhavu desnicu. — Nekoliko toplih suza kliznulo je niz obraze i zaustavilo se na ruci zapovjednikovoj.

Nikad u životu nije on još primio tako veliki dar, tako veliko priznanje kao ovaj puta

Gospodarstvo

O proljetnom oranju.

Zanimivo je, da se mnogi naši seljaci čude, kada na gospodarskim predavanjima čuju da se u naprednim zemljama u proljeću zemlja ne ore, ili se ore veoma rijetko. To čudjene dolazi otuda što su naši stari radili tako, da su orali samo pred sjetvu, a u tom slučaju, dakako, nije bilo druge, nego su za proljetne usjeve morali da oru u proljeće jer im zemlja nije vidila pluga od doba, kada su orali za prošlogodišnji usjev. Tako je to našim ljudima ostalo u krvi pa oni oru s proljeća i u slučaju, ako su zemlju preorali prije zime, kako to napredan svijet posvuda radi. Zato ne će biti s gorega, da se o tome kaže nekoliko riječi.

S plugom se mora ići u polje odmah iza žetve, još dok su krstine u polju i dok u zemlji ima još nešto vlage. To je t. zv. prašenje ili zaoravanje strnjaka. Ore se plitko, samo toliko, da se gornji sloj sa strnjikom oljušti i strnjak zaore. Ako na tu njivu ima da dodje koji jesenski usjev, onda se ore po drugi put pred sjetvu i po tom sije. Ali ako tu njivu ostavljamo za proljetne usjeve, tada ju tečajem jeseni preoremo i u brazdama ostavimo do proljetne sjetve. Ovo oranje mora biti duboko, a brazde se režu što uže.

Tako priredjenu njivu u proljeću nije potrebno i po treći put orati, odnosno, bolje rečeno, treće oranje može više da škodi, nego koristi. Dovoljno je, da se preko njive predje t. zv. poljskom blanjom, koja će svojom težinom izmrviti i poravnati gornji sloj zemlje. (Blanje je orudje, sastavljeno od više debelih letava ili manjih greda i svaki je seljak može i treba da ima.) Samo ako čovjek nema blanju, neka se za tu proljetnu obradu zemlje upotrebi brana ili tanjurača ili kultivator. U težim zemljama bit će obično i bolje, da se uzme tanjurača ili kultivator. Iza toga obavlja se odmah sjetva kao obično.

Ipak ima slučajeva, kada je proljetno oranje potrebno. To je onda, kada je na njivi između dubokoga jesenskoga oranja i proljetne sjetve prevladao korov, pa ga plugom moramo da uništimo i zemlju tako očistimo. Oranje će biti korisno i onda, ako je zemlja jako teška i hladna, ako ima previše vlage u zemlji, i ako su brazde jesenskoga oranja jako slijepijene i tvrde. No u svim tim slučajevima ore se u proljeću plitko, a nikada duboko. Veoma je važno da se zna još i to, da se u proljeće smije ići plugom samo u suhu zemlju, jer mokro proljetno oranje zemlju jako kvari.

Neki posao može da se obavlja dobro samo onda, ako čovjek zna zašto je dobro da se radi baš tako, a ne drugačije. Zato valja zapamtiti oranju je glavna svrha, da se od zemlje stvori što pogodnije mjesto za razvoj usjeva, da se zemlja dobro prozrača i da se u zemlji sačuva vlaga. Bez vlage nema života u zemlji, a mi znamo, da kod nas često po nekoliko nedjela ne pane ni kap kiše, i to na nesreću baš u onim mjesecima, kada su njive još pune nezrelih usjeva. Razuman poljoprivrednik ima u vještom obradivanju zemlje (u oranju, u drljanju i u okopavanju) sredstvo, da vlagu u zemlji skuplja i čuva. Na primjer, ako zemlju prije zime duboko preoremo pa je onako neravnu u brazdama ostavimo, skupit će se preko zime u toj zemlji od kiše i snjega mnogo vlage. Sad samo treba tu vlagu čuvati, i za one proljetne i ljetne dane, kada nema kiše. Kad bismo proljetnim oranjem brazde prevrnuli, vlaga bi iz zemlje na proljetnom suncu brzo izhlapila. Zato eto napredan svijet u proljeću ne ore, nego samo neravnu površinu poravna i sije. Kasnije, tečajem proljeća i ljeta, održava se vlaga u ze-

mlji drljanjem ili okapanjem, za koje dakako nema nikakvih propisa, nego se moraju obavljati prema potrebi. O tom ćemo govoriti u drugom članku.

Jedva je i potrebno da se kaže, da u zemlji, u kojoj se razumno postupa s vlagom, i stajsim i umjetni gnoj (čilska salitra, superfosfat i kal. sol) bolje i sigurnije djeluje. Biljka može da prima samo rastopljenu hranu, a hranive sastojine u gnojivima mogu se rastopiti samo u vlazi. To je važno da se zna osobito danas, kada već i najširi slojevi poljoprivrednika uvidjaju presudnu važnost dobrog gnojenja njiva.

M. Vukmir.

Stogodišnjica izvoza čilske salitre.

Početak ove godine navršuje se ravno 100 godina, kako je izvežena prva pošiljka čilske salitre, i ta će stogodišnjica biti svečano proslavljena. Ova proslava bit će za Čile historijski nacionalni događaj prvoga reda i Udruženje Proizvođača Salitre sprema se, da ona ispane što sjajnije.

Prva tona čilske salitre utovarena je za New-York početkom god. 1830. U istoj toj godini otpremljeno je i u Evropu preko 8.000 tona. Već u početku postignuti su takovi rezultati s upotrebom čilske salitre u poljoprivredi, da su se odmah bacili na njezino proučavanje i učenjaci i praktičari. Sam slavni učenjak Darwin bio je na čelu jedne naučne mislije g. 1835. u salitrenom području, a o rezultatima svojih istraživanja napisao je lijepu studiju. Kasnije su se za njim poveli još i mnogi drugi.

Danas je čilska salitra poznata već na čitavom svijetu, a mnogo je se troši osobito ondje, gdje se poljoprivreda nalazi na visokom stepenu razvoja i u Jugoslaviji raste njezina upotreba iz godine u godinu, i danas jedva da ima inteligentnijeg gospodara u našim naprednijim krajevima, koji je ne bi poznao.

Pozor!

Primam na popravak sve vrste ženskih, dječjih i muških šešira, kao i nove naručbe po najnovijoj modi, uz umjerene cijene. Žalobne šešire izradjujem brzo!

Preporuča se

Jelčaveta Lukič,

Samostanska ul. br. 14

Poglav. slob. i kr. pov. trg. Samobora

Br. 1460/1930. U Samoboru, 29. III. 1930.

OGLAS

Dana 7. aprila 1930. u 10 sati do podne prodavati će se u uredu ovog poglavarstva javnom ustmenom dražbom kestena, smrekova i druga stabla u perivoju Anindol, koja se radi proredbe moraju posjeći.

Kubični sadržaj procjenjen je na cca 26 m³.

Isklična cijena je 2.002 D. 50 p uključivo i trošak siječe, koju će dati izvršiti samo ovo poglavarstvo.

Iskaz i obračun stabala može se uviditi svakim danom kod ovog poglavarstva.

Pozivaju se svi koji žele ova stabla kupiti, da pristupe k dražbi.

Nadželnik:
Cesar v. r.

Bilježnik:
Pavličić v. r.

Tražim

sunčan, suh stan od dvije sobe, kuhinje i nusprostorije.

Traži se raznašač novina

Upitati u tiskari Šek.

Gostionica

Franjo Tkalčić

(prije Ivan Budi)

toči najbolja samoborska i plješivička vina, te zagrebačko pivo.

Dobra domaća kuhinja

Dnevno svježi zajutak

Primaju se učionenti

Posebna dvorana za veća društva i sastanke.

Preporuča se

Franjo Tkalčić

gostioničar

Gradjevni materijal

i to: cementni crijep, blokovi za gradnju kuća, staja, šupa, cementne cijevi sa ograncima i zavojima, daske, grede, cementa itd. za gradnje

najteftinije kod

„Samoberke“ d. d. Sameber
(preko puta kolodvora)

JOSIP SUHINA, Podsused

preporuča gg. gradjevnim poduzetnicima kao i obrtnicima gradjevne struke, stolarima i tesarima, svoje veliko skladište svakovrsnog

gradjevnog drva i dasaka

Gljens umjereni!

Veliki izbor!

Samoborska pripomoćna zadruga.

POZIV.

Članovi Pripomoćne zadruge u Samoboru pozivaju se ovime na

redovitu godišnju glavnu skupštinu

koja će se održavati **dne 13. travnja** u 11 sati prije podne u trgovišnoj vijećnici u Samoboru.

Ako se na ovu skupštinu ne bi odazvao dovoljan broj članova održat će se ista dne **27. travnja 1930.** bez obzira na broj pridošlih članova.

Dnevni red:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Izvještaj ravnateljev o poslovanju zadruge.
3. Izvještaj revizijskog odbora.
4. Odobrenje bilance VII. i VIII. kola i podjeljenje odrještice.
5. Izbor 2 člana za ovjerovljenje zapisnika.
6. Nadopuna pravila.
7. Izbor četvorice članova ravnateljstva.
8. Inni eventualni prijedlozi.

U SAMOBORU, 30. ožujka 1930.

Predsjednik:
Slavko Šek v. r.

RAČUN RAZMJERE

Imovina **VII. kolo za poslovne godine od 5. II. 1928. do 26. I. 1930.** Dugovina

	Din	p		Din	p
Gotovina u blagajni	401	25	Nedjeljni uloži	809.651	—
Uloženo u Samoborskoj štedionici	6846	26	Unišli čisti kamati	41.537	51
Zajmovi izdani zadrugarima	833.400	—			
Povraćeni uloži	10.400	—			
Vraćeni 3% kamati od uložaka	141	—			
	851.188	51		851.188	51

Izdatak **RAČUN DOBITKA I GUBITKA** Primitak

	Din	p		Din	p
Nagrade za g. 1928/30	23.430	—	6% kamati od izd. zajmova	59.311	36
Razni troškovi	5.599	70	Zakasnine	6.658	35
Čisti kamati	41.537	51	Providbe	1.811	50
			Upisnine	2.786	—
	70.567	21		70.567	21

U Samoboru, dne 26. siječnja 1930.

Ravnatelj:
Branko Mihelić v. r.

Predsjednik:
Slavko Šek v. r.

Knjigovodja:
Mateta V. v. r.

Sa glavnim i pomoćnim knjigama sraunio i u redu pronašao

Milan Ojkandić

Nadzorni odbor:
Ladislav Rosenberger

Stjepan Šolić

RAČUN RAZMJERE

Imovina **VIII. kolo za poslovnu godinu od 5. siječnja 1929. do 29. prosinca 1929.** Dugovina

	Din	p		Din	p
Gotovina u blagajni	—	—	Nedjeljni uloži	574.511	—
Uloženo u Samoborskoj štedionici	50	—	Unišli čisti kamati	11.289	30
Izdani zajmovi	586.540	—	Posudjeno 29. XII. 929. od VIII. kola 1000	1.200	—
Vraćeni uloži	410	30	" " " " od IX. " 200		
	587.000	30		587.000	30

Duguje **RAČUN DOBITKA I GUBITKA** Potražuje

	Din	p		Din	p
Nagrade	14.280	—	6% Kamati	21.257	30
Razni troškovi	2.341	50	Zakasnina	3.008	50
Čisti kamati	11.289	30	Providba	1.235	—
			Upisnina	2.410	—
	27.910	80		27.910	80

U Samoboru 31. prosinca 1929.

Ravnatelj: **Branko Mihelić v. r.**

Predsjednik: **Slavko Šek v. r.**

Knjigovodja: **Šolanec v. r.**

Sa glavnim i pomoćnim knjigama sraunio i u redu pronašao

Milan Ojkandić

Nadzorni odbor:
Ladislav Rosenberger

Stjepan Šolić

P B A T N O
Č A R A P E
R U K A V I C E
Č I P K E
Z A S T O R I
S V I B A
T K A P I N E
K R A T K A R O B A

VELIKI IZBOR

JEFTINE CJENE

LIPAK

ZAGREB, Radićeva ulica 10.
Duga ulica 10.

Strojna pletiona žice

Proizvod svakovrstnih — žičnih i željeznih ograda, bravarskih radnja, željeznih konstrukcija, rezervoara i tvorničkih kamina, autogeno varjenje i kovino tokarenje, kao i popravci svih vrsti parnih i eksplozivnih te gospodar. strojeva. Cijene umjerene.

Mihaljčević, Zagreb Ilica 89.

Pokućvo rabljeno

kao: kreveti, ulošci za krevete, madraci, umivaonici, noćni ormarići, stolovi i t. d. Jeftino za prodati. — Upitati kod gosp. Ivana Pregrada, Rambergova ulica, gdje se navedeni predmeti u pohrani nalaze.

Hydropat. kupalište

svake subote i nedjelje tople kupelji u ugrijanim prostorijama.

Prodaju se zemljišta

u Samoboru i okolici
poblize upute daje odvjetnik Vladimir Presečki u Samoboru.

Svaki napredan gospodar da povisi prirod svojih usjeva, upotrebljava

UMJETNA GNOJIVA

koja daju sigurnu povišicu priroda
SUPERFOSFAT u odličnoj kvaliteti, pa **ŠILSRU SALITRU, KALJEVU SOL, AMONIJEV SULFAT, VAPNENI DUŠIK** te smjesu **Kas** nudi uz najpovoljnije cijene

„FOSFAT“ D. D.

za promet i trgovinu **UMJETNIM GNOJIVIMA.**

Mažuranićev trg 4 ZAGREB Telefon 18-39

Zastupstvo i prodaja za Samobor i okolica: **ANTUN CIZL Samobor.**

Sve upute i brošure o uporabi umjetnih gnojiva besplatno.

Restauracija i bašta „GAJ“

TRG KRALJA TOMISLAVA

stajalište autobusa, skretanje automobila u najveću

i najljepšu baštu u Samoboru.

Velike, udobne i čiste prostorije podane za sastanke pojedinih klubova.

Prvorazredna, prokušana kuhinja

uz poznata najbolja vina iz samoborake okolice. Zagrebačko ožujkn pivo. — Najsigurnija podverba.

Prima se abonenti.

Preporuča se **Harča Stjepan, restor.**